

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по банківській системі України за результатами 9 місяців 2017 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Станом на 01 жовтня 2017 року ліцензію Національного банку України мали 87 банківських установ (в т.ч. 38 банків з іноземним капіталом). З початку 2017 року кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 8.

Загалом, на 01.10.2017, з початку 2014 року внаслідок погіршення платоспроможності до 86 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію. В трьох установах тимчасова адміністрація продовжує працювати. ПАТ "Платинум Банк" та ПАТ "Банк Народний капітал" були виведені з ринку через непрозорість структури власності.

Рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію ПАТ "Фінбанк", АТ "Фортуна-банк", ПАТ "Діамантбанк", ПАТ "АКБ "Новий", ПАТ "КБ "Гефест" було прийняте через те, що заходи щодо докапіталізації були недостатніми для забезпечення позитивного значення регулятивного капіталу.

ПАТ "Вектор Банк" був виведений з ринку, у зв'язку з погіршенням фінансових показників, а також через недостатність коштів й неспроможністю своєчасно та в повному обсязі виконувати законні вимоги кредиторів.

Враховуючи затверджений НБУ графік збільшення мінімального обсягу статутного капіталу банків, в подальшому можна очікувати нових випадків самоліквідації комерційних банків в Україні. Нагадаємо, згідно з Постановою правління НБУ №242 від 07.04.2016 р. станом на 11.07.2017 р. мінімальний обсяг статутного капіталу банку має бути не меншим за 200 млн. грн. До 11.07.2018 р. його обсяг має бути збільшений вже до 300 млн. грн. Збільшення мінімального обсягу статутного капіталу банківських установ триватиме щорічно до 500 млн. грн. станом на 11.07.2024 р.

Постановою Правління НБУ від 16 червня 2017 року №56 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України", НБУ визначив процедуру спрощеної капіталізації банку та порядок припинення банківської діяльності без ліквідації юридичної особи. Це дає можливість банкам, які не можуть виконати вимоги НБУ щодо капіталізації, залишити

банківський ринок без навантаження на Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. З початку 2017 року керівництвом ряду банків прийняте рішення про припинення банківської діяльності без припинення юридичної особи, зокрема ПАТ «АПЕКС-БАНК», ПАТ «Промислово-фінансовий банк», ПАТ «Кредит Оптима банк», ПАТ «Банк фінансовий партнер», ПАТ «АКБ «Новий».

Внаслідок значних обсягів докапіталізації ряду банківських установ протягом року в структурі власності БСУ відбувались перегрупування. Станом на 01 жовтня 2017 року структура власності активів банківської системи України була представлена наступним чином: банки з приватним українським капіталом складають близько 13%, банки іноземних банківських груп – 35%, державні банки – 52%.

За підсумками 9 місяців 2017 року чисті активи банківської системи України збільшилися. Їх обсяг станом на 01.10.2017 р. відповідав 1,281 млрд. грн. проти 1,256 млрд. грн. на початок року (+2.0%).

Одним з ключових чинників коливання обсягу активів банківської системи в досліджуваному періоді виступала динаміка курсу національної валюти, поряд із нарощенням вкладень в ОВДП та виведенням частини комерційних банків з ринку. Вагомість ролі курсових різниць щодо коливання сукупного обсягу активів пояснюється тим, що станом на 01.10.2017 р. частка валютних активів БСУ відповідає 39% (41,3% станом на 01.01.2017 р.).

Протягом 9 міс. 2017 року обсяг клієнтського кредитного портфелю скоротився на 1,4% (13,87 млрд. грн.) та станом на 01.10.2017 р. складав 992,06 млрд. грн. Безпосередньо протягом III кв. 2017 року обсяг клієнтського кредитного портфелю збільшився на 2,0% внаслідок відносного зростання вартості валютних кредитів.

За період з січня по вересень 2017 року обсяг кредитів, наданих юридичним особам, поступово знижувався. Водночас, у вересні поточного року показник почав демонструвати зростання і досяг рівнів, що фіксувалися на початок звітнього року. Обсяг кредитів, наданих фізичним особам зріс на 2,3% в порівнянні з початком року. Обсяг кредитів наданих юридичним особам зменшився на 0,9% в порівнянні з початком року.

За підсумком 9 міс. 2017 р. портфель цінних паперів БСУ збільшився на 6,0% і станом на 01.10.2017 р. відповідав 352,35 млрд. грн. Обсяг ОВДП у власності банків протягом 9 міс. 2017 р.

збільшився на 20,68% до 308,3 млрд. грн.

Важливо зауважити, що за цей же період обсяг ОВДП у портфелі НБУ зазнав скорочення до 362,2 млрд. грн. (-5,1%). В той же час, станом на 01.10.2017 р. у власності НБУ знаходиться більш ніж 51,96% ОВДП, що перебувають в обігу (57,21% станом на 01.01.2017 р.). Зазначимо, що великі державні банки є фактично єдиними покупцями ВОВДП на внутрішньому ринку, адже інші комерційні банки мають законодавчо обмежені можливості щодо придбання іноземної валюти.

Сукупний обсяг зобов'язань українських банків протягом 9 міс. 2017 року скоротився на 1,8% до 1 111,9 млрд. грн. Протягом 9 міс. 2017 року сукупний обсяг клієнтського портфелю БСУ збільшився на 2,1% та станом на 01.10.2017 р. відповідав 824,2 млрд. грн. В той же час, поряд із курсом національної валюти, значно вплинуло на скорочення цього показника визнання неплатоспроможними ряду банківських установ. За строковим характером в клієнтському портфелі переважають короткострокові депозитні вклади строком до 1 року. Слід зауважити, що ринок починає демонструвати «ознаки відновлення». З початку 2017 року встановилася тенденція до зростання обсягу вкладів на вимогу.

Клієнтський портфель СГД протягом 9 міс. 2017 р. збільшився на 1,9% (6,9 млрд. грн.) та станом на 01.10.2017 р. складав 376,8 млрд. грн. При цьому, нарощення коштів СГД відбувалося виключно за рахунок збільшення залишків на поточних рахунках, в той час як суми строкових коштів демонструють стале скорочення.

З огляду на значні обсяги докапіталізації ряду банківських установ та виключення з порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, що визнано неплатоспроможними, обсяг власного капіталу БСУ протягом 9 міс. 2017 року збільшився на 48,7 млрд. грн. та станом на 01.10.2017 р. складав 168,75 млрд. грн. Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.10.2017 р. є дещо вищою за граничний мінімум (10%) та складає 15%.

За підсумком 9 міс. 2017 року кількість банківських установ, обсяг статутного капіталу яких був меншим за 200 млн. грн. складає 8 банків. Протягом 9 міс. 2017 року 46 банківських установ збільшили статутний капітал на загальну суму 72,85 млрд. грн. Слід зазначити, що акціонери усіх груп збільшували статутний капітал переважно з метою підтримки власного бізнесу.

За підсумком 9 міс. 2017 року доходи банків України, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, знизилися на 6,5 % і становили 131,07 млрд. грн., витрати скоротилися на 14,6% – до 129,66 млрд. грн. Фінансовий результат діяльності БСУ за підсумком 9 місяців поточного року був позитивним та станом на 01 жовтня 2017 року становив (-)1,41 млрд. грн. ((-)11,63 млрд. грн. за підсумком 9 міс. 2016р.).

Збільшення доходів протягом 9 міс. 2017 року порівняно з відповідним періодом минулого року пов'язане в першу чергу за рахунок зменшення відрахувань в резерви, обсяг яких порівняно з відповідним періодом минулого року скоротився на 172,1 млрд. грн. та станом на 01.10.2017 р. відповідав 26,2 млрд. грн.

Серед найбільш прибуткових за підсумком 9 місяців 2017 року були банки з іноземним капіталом (Райффайзен Банк Аваль, Укрсиббанк) та державний Укрексімбанк. На топ-3 найбільш прибуткових банків за підсумком 9 міс. 2017 р. припадало 51,3% загального обсягу прибутку, отриманого БСУ.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду банківської системи України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний аналітик:

Молодший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Рагулін Іван Миколайович, тел. (044) 383-04-76

ТОВ «РЮРІК»
вул. Січових стрільців, 52-А, м. Київ, 04053, Україна
т.: (044) 383-04-76, (044) 489-65-63
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua